

TABULKA 11 | Překážky nejvíce omezující středoškolské učitele českého jazyka a literatury při výkonu své profese (podíl odpovídajících učitelů v rámci komplexní inspekční činnosti)

Překážka	Podíl
administrativa	71 %
nedostatečně vnímaná prestiž povolání	48 %
psychická náročnost povolání	34 %
platové ohodnocení	33 %
časová náročnost jednotlivých činností	33 %
nedostatečná motivace žáků	28 %
vysoký počet žáků ve třídách	27 %
nadměrný objem učiva	23 %
tlak přijímacích, maturitních a závěrečných zkoušek	22 %
nedostatek schopností a nadání žáků	15 %
nekázeň žáků	13 %
nedostatečné zázemí a vybavení školy	7 %
vztahy se zákonnými zástupci žáků	5 %
nedostatečná podpora ze strany vedení školy	5 %
špatný pracovní kolektiv	4 %
malá schopnost učitele zaujmout a nadchnout své žáky	2 %

S uvedenými překážkami práce středoškolského učitele českého jazyka a literatury úzce souvisejí oblasti, ve kterých by Tito učitelé přivítali podporu pro zlepšení své práce. Nejčastěji byly v tomto ohledu uvedeny následující oblasti:

- snížení rozsahu administrativních činností (59 % odpovídajících učitelů);
- inspirace v oblasti metod a forem výuky (56 % odpovídajících učitelů);
- zlepšení znalosti legislativy (21 % odpovídajících učitelů);
- prohloubení znalostí v českém jazyce a literatuře (19 % odpovídajících učitelů);
- získání dalších dovedností v oblasti ICT (19 % odpovídajících učitelů);
- zlepšení chování žáků (19 % odpovídajících učitelů);
- zlepšení materiální podpory pro výuku českého jazyka (18 % odpovídajících učitelů).

Zlepšení dostupnosti nástrojů k podpoře rozvoje gramotnosti pak bylo uvedeno ze strany 17 % odpovídajících učitelů.

5.2 Rozvoj čtenářské gramotnosti žáků – hodnocení změn v poznacích šetření

Podmínky, průběh a dosažená úroveň čtenářské gramotnosti žáků středních škol byly hodnoceny v šetřeních ČŠI ve školních letech 2015/2016 (pouze hodnocení úrovně dosažené čtenářské gramotnosti žáků středních škol), 2017/2018 a 2019/2020. Tato skutečnost umožňuje zhodnotit společné znaky a rozdíly ve zjištěných těchto tří šetření.

- Podíl středních škol, které mají zpracovanou formalizovanou strategii rozvoje čtenářské gramotnosti žáků, se mezi školními roky 2017/2018 a 2019/2020 zvýšil z necelé pětiny středních škol na více než třetinu středních škol.³¹ Srovnání obou šetření dále ukazuje na zvýšení: (a) podílu středních škol, které zahrnují základní i náročnější cíle čtenářské gramotnosti ve školních dokumentech alespoň pro část předmětů jiných než český jazyk a literatura; (b) podílu středních škol, na kterých pracuje metodik nebo metodický tým pečující o oblast čtenářské gramotnosti; (c) podílu středních škol, na kterých se učitelé cíleně vzdělávají v tom, jak rozvíjet čtenářskou gramotnost; a (d) účasti učitelů středních škol na DVPP se speciálním zaměřením na rozvoj čtenářské gramotnosti³². Celkově tak lze pozorovat rostoucí zájem středních škol o koncepční přístup k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků, a to včetně vyššího důrazu kladeného na posilování kompetencí učitelů v této oblasti.³³

³¹ Srovnání vývoje pro 2. stupeň základní školy mezi školními roky 2015/2016 a 2017/2018 ukazuje na analogický poznatek.

³² Přes tuto skutečnost považují učitelé českého jazyka a literatury i nadále nedostatek vhodných akcí za hlavní nedostatek DVPP se zaměřením na rozvoj čtenářské gramotnosti žáků.

³³ I přes rostoucí zájem středních škol o koncepční přístup k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků je takový přístup častěji aplikován na základních školách.